

Ulkoministeriö
kirjaamo.um@gov.fi

Viite: VN/36586/2023

Asia: Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Suomen ja Yhdysvaltojen välillä tehdyn puolustusyhteistyösopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Eläinlääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen.

Eläinlääkäriliitto haluaa nostaa sopimuksen vaikutuksen Suomen elintarviketurvallisuuteen ja eläintautiriskeihin. Aiheista on nostettu huomioita jo aiemmin ja tiedostamme, että riskejä on pyritty huomiomaan mahdollisuuksien mukaan. Kuitenkin Eläinlääkäriliitto kokee vaikutusten laajuus huomioiden asian esille nostamisen aiheelliseksi. Puolustusvoimien omat eläinlääkärit vastaavat, osana ympäristöterveyden huoltoa, elintarviketurvallisuudesta ja niiden kautta tulevasta eläintautiriskistä. Lisääntyvien riskien hallinnassa on tärkeää varmistaa riittävät resurssit valvonnan järjestämiseksi ja tautitilanteiden varalta.

Elintarviketuonti Suomeen ei ole täysin vaatimuksista vapaa. Esimerkiksi Suomen eläinten ja elintarvikkeiden salmonellavapaus on tavoite, jonka takia ulkomailta tuotavat riskielintarvikkeet tulee tutkia ja vain salmonellasta vapaat erät voivat tulla käytettäväksi Suomessa. Tällä sopimuksella Yhdysvaltojen sotilasjoukkoja ei tämä vaatimus koskisi. Salmonella on yksi maailman yleisimpiä ruokamyrkytyksen aiheuttajia. Täysin vapaalla tuonnilla nostetaan sairastumisriskiä, joka lisää puolustusvoimien terveydenhuollon ja ympäristöterveydenhuollon kuormitusta. Vaikka tuotavia elintarvikkeita käyttäisi vain rajattu joukko, ei sairastumistilanteessa taudin siirtymistä muihin voida täysin rajata. Täten vapaasti tuotujen elintarvikkeiden riski koskee kaikkia.

Elintarvikkeiden vaarat eivät rajoitu vain niiden nauttimiseen, vaan se jatkuu myös ruokajätteissä. Täysin vapaasti tuodut elintarvikkeet tulisi käsitellä kansainvälisenä ruokajätteenä, joka velvoittaisi niille erilliskäsittelyyn, jossa elintarvike- ja eläintautiriskit (ml. antibioottiresistenssi) huomioidaan. Käsiteltävänä oleva ehdotus ei vaadi tällaista, vaan ruokajäte käyttäisi tuontivaatimukset täyttäneiden erien kanssa alempaan riskiin soveltuvia jätteen käsittelyjä. Käsittely kansainvälisenä jätteenä vähentäisi edes osittain täysin vapaasti tuotujen elintarvikkeiden aiheuttamaa riskiä Suomen nykyiselle terveystilanteelle.

Yhteistyön lisääntyminen lisää Yhdysvaltojen puolustusjoukkojen määrää Suomessa merkittävästi. Harjoituksissa käytettävät elintarvikkeet ovat pääosin prosessoituja, huoneenlämmössä säilyviä elintarvikkeita. Näiden osalta riski turvallisuudelle on pienempi, mutta tilanne muuttuu, jos Suomeen perustetaan NATO-tukikohta, jossa Yhdysvallat on huoltovastuussa. Huoltovastuu on muissa maissa tarkoittanut Yhdysvalloista tuotavia tuoreliha- ja tuorekasviksia, jolloin riski elintarvike- ja eläintautivälitteisille taudeille on todellinen.

Toisena riskinä Eläinlääkäriliitto haluaa nostaa esille eläintautiriskit. Eläintautiriskissä keskiössä ovat eri maissa liikkuvat välineet ja materiaalit. Näiden puhdistus ja desinfiointi ennen maahantuloa on

kiistattomasti vaikuttavin tapa vähentää useiden eläintautien siirtymistä valtioiden välillä. Esimerkiksi afrikkalaisen sikaruton siirtymisessä maiden välillä ovat sotilasjoukot kuluttajien elintarvikkeiden lisäksi yksi keskeinen tekijä. Materiaalin lisäksi sotilasjoukkojen seurana liikkuvat sotakoirat tulee huomioida yhtenä riskinä. Suomen olisi perusteltua velvoittaa myös sotilaskoirilta täyttää eläinten maahantuontivaatimukset myös ekinokokkoosikäsitteilyn osalta. Käsiteltävänä oleva sopimus ei huomioi tätä riskiä. Myyräekinokkia (*Echinococcus multilocularis*) ei ole koskaan todettu Suomessa eikä myöskään manner-Norjassa. Taudin levitessä maahan tulisi arvioida luonnonmarjojen käyttöä ilman käsittelyjä. Ekinokokkilääkitystä ei vaadita, kun koira tulee suoraan Suomeen Norjasta, Irlannista tai Maltalta. Lisätietoa ekinokokkilääkityksestä (<https://www.ruokavirasto.fi/teemat/tuonti-ja-vienti/eu-maat-norja-ja-sveitsi/elaimet/koirat-kissat-ja-fretit/usein-kysyttya-ekinokokkilaakityksesta/>).

Kunnioittaen,

Suomen Eläinlääkäriliitto ry

Kunnioittaen,
Mikko Turku
puheenjohtaja